

Az egyes kutatási-fejlesztési témákhoz kapcsolódó információszükségleti tervek a következő elemekből tevődhetnek össze:

- a) *Irányító lap* az alábbi adatokkal:
 az információszükségleti terv száma;
 a kutatási-fejlesztési téma általános adatai;
 a kutatási-fejlesztési téma információs profilja és karaktere deskriptorok, valamint szóbeli adatok formájában;
 az információs munka lényegesebb határidői.
- b) *Globális tájékoztatósi terv*, ezen belül
 a kutatási téma kidolgozásának egész folyamatára vonatkozólag – a kollektíva számára – direkt felhasznál-

- ható, speciális információs források terve;
 hagyományos irodalmi tájékoztatósi formák terve;
 speciális információs szolgáltatások terve;
 belső terv.
- c) *Témához kötődő terv*, mint a globális terv operatív kiegészítése.

[SCHÖNFELDER, R.: *Inhaltliche und methodische Probleme einer rationellen Informationsplanung in Forschung und Entwicklung = Informatik*, 22. köt. 6. sz. 1975. p. 49–52.]

(Takáchné Tóth Mária)

TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

A Közös Piac információs hálózata

1971-ben a *Közös Piac Minisztertanácsa* határozatot hozott a tagországok tudományos, műszaki információs és dokumentációs tevékenységének koordinálásáról, amelyben a következő együttműködési területeket jelölték ki:

- a) olyan rendszerek kidolgozása, amelyek egy európai hálózatba kapcsolhatók össze;
 b) a hálózat működési szabályainak, szabványainak stb. kidolgozása;
 c) tájékoztatósi szakemberek képzése, valamint a felhasználók felkészítése;
 d) az információfeldolgozás technológiájának fejlesztése.

A határozat a legkorszerűbb eszközök felhasználását írja elő annak érdekében, hogy a szolgáltatásokat minden olyan személy, akinek a hálózat által szolgáltatható információra szüksége van, a lehető legelőnyösebb feltételek mellett vehesse igénybe.

A *Közös Piac Állandó Bizottsága* felelős a határozat végrehajtásáért. Az egyes tagországok és az Állandó Bizottság képviselőiből megalakult *CIDST (Committee for Information and Documentation in Science and Technology = Tudományos Műszaki Információs és Dokumentációs Szakbizottság)*, amely 3 éves munkatervet dolgozott ki az 1975–1977-es periódusra. A terv három fő feladatot foglal magában:

1. *A különböző szakterületek információs rendszereinek kidolgozása.* A mezőgazdaság, fizika, környezetvédelem stb. területein dolgoznak munkabizottságok a következő feladatok megoldásán:

közös előírások kidolgozása, adaptálása; meglévő információs rendszerek és szolgáltatások racionalizálása; amennyiben szükséges, új rendszerek kidolgozása;

az adatfeldolgozási, információ-hozzáférési lehetőségek bővítése, az egyes nemzeti központok nemzetközi (európai) szintre hozása;

együttműködés a Közös Piacon kívüli információs forrásokkal.

A munkatervben megjelölt további kutatási területek: indexelési és visszakeresési technikák; adattárolás; tezausz fejlesztés; technikai szabványok kidolgozása.

2. *Az információs rendszer fizikai hálózatának megteremtése.* Öt-tíz éven belül a posta olyan adatátviteli rendszert fejleszt ki, amely többek között a tervezett hálózat (EURONET) számára is megfelelő. Addig azonban egy átmeneti hálózatot kell létrehozni, amelyről a munkaterv részletesen intézkedik.

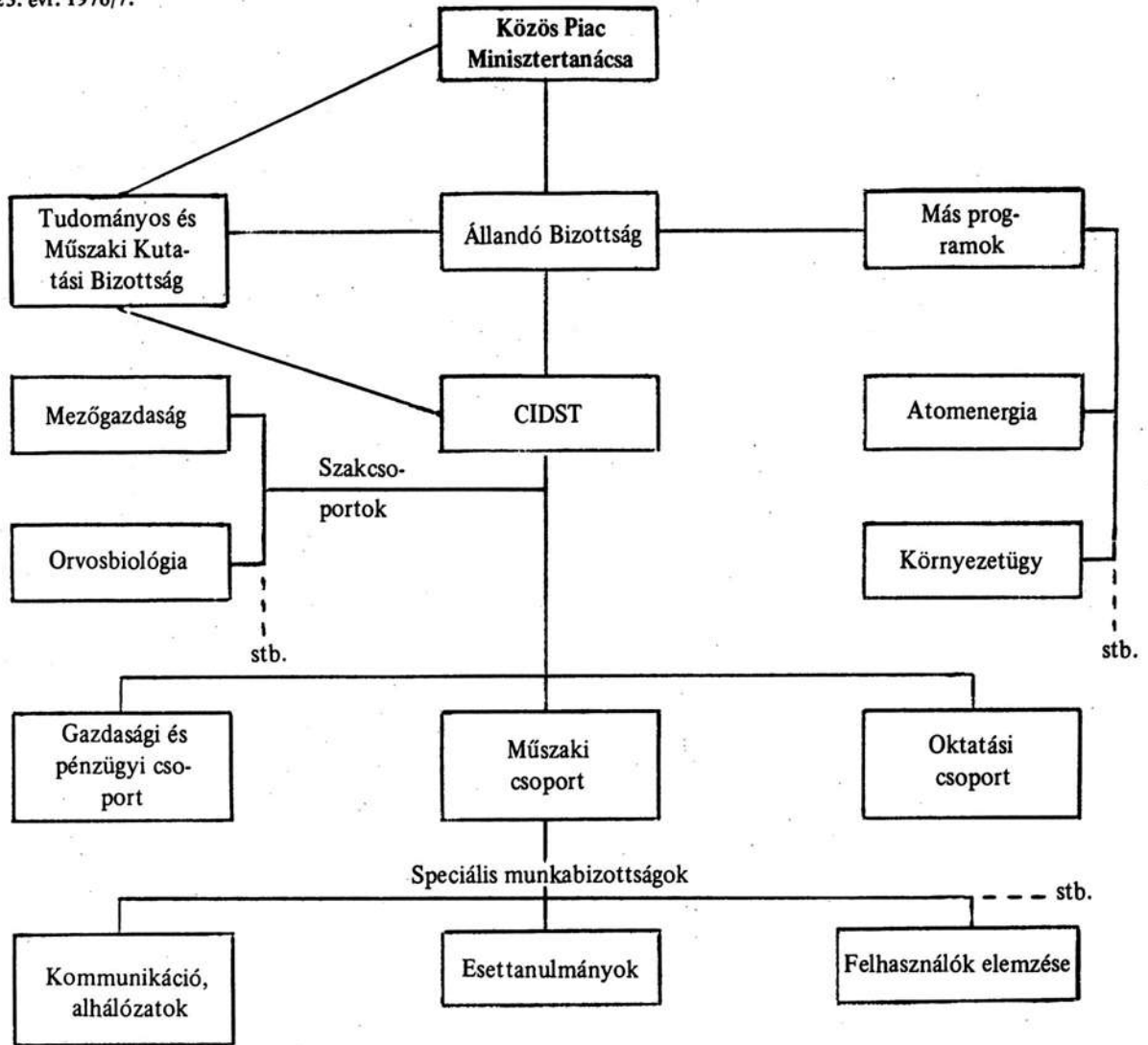
3. *A szellemi háttér fejlesztése.* A rendszer sikere nemcsak az adatbázisoktól és az adatátviteli hálózattól függ, hanem attól is, hogyan sikerül információs szakembereket és felhasználókat képezni, soknyelvű segédeszközöket rendelkezésre bocsátani stb.

A tudományos és műszaki információt a határozat a lehető legtágabban értelmezi. Ebben a fogalomba értendő például a gazdasági, társadalmi adatok összessége is.

Az on-line adathozzáférés mellett *kulcsfontosságú, hogy referált dokumentumok rövid időn belül, olcsón hozzáférhetőek legyenek.* A könyvtárakkal való széles körű együttműködés tehát a hálózat sikerének egyik előfeltétele.

A hálózat szolgáltatásai olyan rendszerekre terjednek majd ki, amelyeket az egyes tagországok, a Közös Piac, más országok, illetve szélesebb körű nemzetközi szervezetek működtetnek.

A legtöbb ma működő on-line rendszer csak bibliográfiai adatokra épül, néha tartalmaz referátumokat is, máskor nem. Az EURONET azonban nemcsak ilyen jellegű információkra kíván szorítkozni, hanem nume-

1. ábra Az EURONET szervezeti kapcsolatai

rikus, grafikus adatok kezelésére is. A munkaterv feltételezi, hogy hamarosan megoldódnak az ezzel járó műszaki-gazdasági problémák.

A felmérések szerint a szakirodalmi információs szolgáltatások iránti igény mérhetetlen módon növekszik majd a következő tíz évben a Közös Piac országaiban, amit a felhasználók számának előrelátható növekedése jellemez:

1976	60 000
1980	960 000
1985	2 350 000

Valószínű azonban, hogy nagy részük csak ritkán, kis részük viszont nagyon gyakran veszi majd igénybe a szolgáltatásokat. Kezdetben orvosi és kémiai információ teszi majd ki az igények 56%-át, 1985-re már lényegesen egyenletesebb lesz a megoldás, de az orvostudomány akkor is megtartja majd vezető helyét.

A felhasználók 77%-a angol, 55%-a francia, 52%-a német és 25%-a olasz nyelven tudja a kapott információt befogadni.

Az EURONET-re az adatbázisok, a hardware, a szolgáltatások és a felhasználók sokfélesége a jellemző. Ebből következik, hogy a kompatibilitás csak jelentős erőfeszítések árán biztosítható. Szabványosítani kell az adatrekordokat, a terminológiát, az indexelés mélységét stb. Nemcsak egységes programnyelvet kell kidolgozni, hanem biztosítani kell a már meglévő nyelvekkel való kapcsolat lehetőségét.

Az EURONET hálózat kiépítésekor a tervezőket a többnyelvűség problémája állítja a legnagyobb feladat elé. A hosszú távú célok között a gépi fordítás, több nyelvű teauruszok kidolgozása is szerepel.

Az első félüzemi kísérleteket 1976 közepére tervezik, ezután fokozatosan bővítik a rendszert.

/DAVIES, G. W. P.: *Information networks in the European Community = The Information Scientist*, 9. köt. 3. sz. 1975. p. 91–98./

(Valkó Péter)